

Evaluatie rol **Science Practitioner**

Marieke van Kuppenveld, Margot Barry & Anke Persoon
Nijmegen, September 2021

Inhoudsopgave

03	Introductie	14	Uitkomsten individu
05	Methode	16	Uitkomsten zorgorganisatie
06	Resultaten	17	Uitkomsten UKON-netwerk
07	Variatie in invulling rol	18	Samenvatting
08	Context Zorgorganisatie	19	Discussie
09	Kenmerken van de SP	20	Aanbevelingen
10	Activiteiten van de SP		

Introductie

In 2018 is UKON gestart met het aannemen van de eerste science practitioners (SP's).

Het idee was

De SP verbindt de praktijk met wetenschap en fungeert als vliegwiel in het streven naar een zorgpraktijk, gebaseerd op EBP-principes (2018).

Bij de start slechts een aantal praktische aanwijzingen. De SP:

- is een master-opgeleide professional, werkzaam binnen de eigen zorgorganisatie
- is binnen de zorgorganisatie lid van de eigen wetenschapscommissie en werkt in opdracht van deze commissie
- is medewerker van het Radboudumc, heeft een PNIL-contract en is een UKON-teamlid
- wordt voor 0,2 fte door UKON gefinancierd, namelijk met de structurele financiering
- wordt door de UKON-netwerkmanager geëvalueerd, in overleg met de voorzitter van de wetenschapscommissie
- UKON faciliteert de SP's (4x per jaar bijeenkomst, coaching, scholing, 'raadpleeg de wetenschapper')

Evaluatie rol SP

Voorjaar 2021

Na 3 jaar pionieren is er behoefte om de rol van SP te evalueren, om informatie op te halen over hoe de rol doorontwikkeld kan worden.

Doel

Het beschrijven van de rol van de SP in het verbinden van praktijk met wetenschap.

Subdoelen

1. Het beschrijven van de aard van de activiteiten van de SP.
2. Het beschrijven van de uitkomsten van de rol van de SP op individueel niveau (SP, cliënt, zorgverleners, management), organisatieniveau en voor UKON.

Methode

Kwalitatief onderzoek

- interviews, 31 participanten
 - 26 participanten (SP's, bestuurders, zorgmanagers, voorzitters wetenschapscommissie, professionals) die werkzaam waren voor, of samenwerkten met, uit 14 zorgorganisaties
 - 5 participanten werkzaam voor het UKON (UKON-onderzoekers, -managers, -coördinator)
- focusgroepbijeenkomsten met de SP's: 2x
- SP-tools (excelbestand, door SP's ingevuld, mbt hun doelen & activiteiten): 10x

Alle data zijn door drie onderzoekers geanalyseerd.

Resultaten | Variatie in invulling rol

Focus

- Varieert van focus op zorgverleners (zorg en behandeling) naar meer beleidszaken
- Varieert van specifieke doelgroep naar gehele breedte zorgorganisatie

Afhankelijk van

- Keuzes en opdracht van zorgorganisatie
- Kenmerken en keuzes SP

Context | Zorgorganisatie

opdracht SP, selecteert SP, positionering SP,
organisatiecultuur en facilitering SP

Kenmerken van de SP

- eigen netwerk
- het kennen van de praktijk
- onderzoeksvaardigheden
- affiniteit met wetenschap
- PR vaardigheden

persoonskenmerken

- communicatief
- laagdrempelig
- motiverend
- analytisch
- creatief
- proactief

Activiteiten van de SP**Bouwen en onderhouden van netwerken**

de basis van alle andere activiteiten van de SP

Begeleiden en uitvoeren van onderzoek

faciliteren van de wetenschapscommissie,
praktijkvragen ophalen, begeleiden en
uitvoeren van onderzoek

Managen van kennis

kennis toegankelijker maken, kennis verspreiden,
implementeren

Leiderschap tonen

pionieren, aanjagen, veiligheid creëren

Verantwoording afleggen

expliciteren van activiteiten en uitkomsten

Uitkomsten | individu

- **SP:** professionele ontwikkeling, werkplezier, uitdaging, uitbreiding eigen netwerk, wordt overvraagd, niet overal bekend/zichtbaar, hinder naam SP
- **Cliënt:** wordt betrokken in onderzoek
- **Student:** ontvangt begeleiding, voltooit (afstudeer-)onderzoek en betere leeromgeving
- **Zorgverlener / manager / en andere professionals:** ontwikkelt zich professioneel, krijgt ondersteuning bij het beantwoorden van praktijkvragen, vergaart onderzoeksvaardigheden, krijgt groter netwerk

Uitkomsten | zorgorganisatie

- wetenschap en praktijk meer verbonden, toename EBP-cultuur,
- wetenschapscommissie en werkgroepen functioneren beter en bevatten andere leden met verschillen expertises

Uitkomsten | netwerk

- zorgorganisaties hebben onderling meer contact, leren van elkaar, meer uitwisseling is mogelijk
- Toegenomen uitwisseling tussen UKON en zorgorganisaties, meer deelname aan UKON-initiatieven, UKON-onderzoek verloopt voorspoediger
- UKON-gedachtegoed vindt weg naar zorgorganisaties, UKON-kennis en tools onvoldoende uitgedragen, rol SP is weinig specifiek beschreven

Context | Zorgorganisatie

- Schrijft de opdracht
 - *focus SP: specifieke groep of organisatiebreed; implementeren en/of praktijkonderzoek stimuleren; focus op zorgverleners of beleidszaken*
- Selecteert SP
 - *voornamelijk paramedici en psychologen uit de eigen zorgorganisatie*
 - *enkele vanuit UKON*
- Positionering
 - *lid wetenschapscommissie*
 - *oneigenlijke rollen: secretaresse, (waarnemend) UKON-stuurgroeplid*
 - *borgen van de rol in een formele functie*
- Invloed op rol
 - *organisatiecultuur*
 - *facilitering: (on-)voldoende ondersteuning, aanvullende financiering / tweede SP*

Kenmerken van de SP

- Het eigen netwerk
 - *persoonsgebonden, intern en/of extern*
- Het kennen van de praktijk
 - *reilen en zeilen, feeling, sensitief zijn, aansluiting vinden*
 - *weinig SP's met een V&V achtergrond*
- Onderzoeksvaardigheden
 - *methodiek, ethiek, ervaring*
- Affiniteit met wetenschap
- PR vaardigheden
 - *zichtbaar kunnen maken wat je rol inhoudt*
 - *nog niet optimaal aanwezig*
- Persoonskenmerken
 - *communicatief (met alle lagen van de organisatie kunnen communiceren), laagdrempelig, motiverend, analytisch, creatief, proactief*

“Ja, eigenlijk moet het een **duizendpoot** zijn”

Activiteiten van de SP | 1

Bouwen en onderhouden van netwerken

- is de basis van alle andere activiteiten van de SP
 - *verbinden met anderen én anderen met elkaar verbinden*
 - *zichtbaar zijn, fysiek aanwezig zijn*
 - *groot aantal netwerkpartners*
 - *intern netwerk: met alle lagen van de zorgorganisatie*
 - *extern: onderwijsinstellingen, academische netwerken, expertisecentra, etc.*

“Namelijk die professionals bij elkaar brengen en laagdrempelig elkaar weten te vinden”

Activiteiten van de SP | 2

Faciliteren en uitvoeren van onderzoek

- faciliteren van de wetenschapscommissie
 - *beoordelen van onderzoekaanvragen: geschiktheid, haalbaarheid en meerwaarde inschatten*
 - *monitoren van onderzoek: inventariseren, bewaken*
 - *onderzoekagenda opstellen: visie en behoeften zorgorganisatie integreren*
- praktijkvragen ophalen
 - *signaleren, herkennen, formuleren*
- begeleiden van onderzoek
 - *praktische ondersteuning, studentenbegeleiding, consultatie, rolmodel zijn*
- uitvoeren van onderzoek
 - *literatuurstudie, enquêteren, interviewen, pilots, (wetenschappelijk) artikel schrijven, subsidieaanvragen*

“

Toen heb ik haar gelijk opgezocht, goh is dit een soort pilot waarmee we ook een klein onderzoek kunnen doen... toen heeft ze ons enorm geholpen. Om het te kaderen, waar gaan we naar kijken, de observaties. Ook alles geregeld qua formulieren, doelstelling. Dus dat vond ik juist heel erg prettig om het op een heel klein niveau met het team samen te onderzoeken.”

Activiteiten van de SP | 3

Managen van kennis

- Kennis toegankelijker maken
 - *vertalen naar de situatie, hapklaar, samenvatten*
- Kennis verspreiden
 - *individueel, via intranet, kenniscafé, filmpjes, nieuwsbrieven, factsheets, presentaties, inspiratiesessies*
 - *relevante kennis voor de praktijk herkennen, 'doorgeefluik'*
- Implementeren
 - *bijdragen aan implementeren*
 - *implementeren is groter dan de SP, wel motiveren en onderbouwen, lid implementatiegroep*

Activiteiten van de SP | 4

Leiderschap tonen

- Pionieren
 - *initiatieven nemen, rol vormgeven*
- Aanjagen
 - *inspireren, ideeën opperen, stimuleren*
- Veiligheid creëren
 - *wetenschap minder spannend maken, lerend en laagdrempelig opstellen*

Verantwoording afleggen

- Expliciteren van activiteiten en uitkomsten:
 - *intern en voor UKON*
 - *moeite met invullen SP-tool*

Uitkomsten | individu | 1

De SP zelf

- ervaart professionele ontwikkeling, werkplezier, uitdaging, uitbreiding eigen netwerk
- wordt overvraagd, moeite met prioriteren, maakt extra uren
- is in organisatie niet overal bekend en zichtbaar
- ervaart hinder dat de naam SP vaag is

De cliënt (cliëntenraad)

- wordt betrokken in onderzoek: methodiek, uitkomstmaten, delen resultaten

Uitkomsten | individu | 2

De student

- betreft vaak hbo-studenten, ook master- en mbo-studenten
- voltooit (afstudeer-)onderzoek door gedegen begeleiding
- betere leeromgeving

De zorgverlener / manager / en andere professionals

- ontwikkelt zich professioneel
- krijgt ondersteuning bij beantwoorden van praktijkvragen
- vergaart onderzoekvaardigheden
- krijgt groter netwerk

“De fysiotherapeuten, die wilden literatuur zoeken maar die liepen daar altijd op vast. Ja, toen dacht ik, hoe kan ik hierin helpen ... ? Dan maak ik een soort van workshop voor hen, over literatuur zoeken. Nou, dan hoor ik: de diëtisten, die willen dat ook.”

Uitkomsten | zorgorganisatie

Wetenschap – praktijk is meer verbonden

- kennis wordt binnen de zorgorganisatie meer uitgewisseld (individueel en werkgroepen)
- meer (praktijkgericht-)onderzoek
- infrastructuur onderzoek verder uitgewerkt
- richt zich op de praktijkvragen van nu i.p.v. op de toekomst

Toename EBP-cultuur

- nieuwsgierigheid aangewakkerd bij zorgverleners, dynamiek neemt toe: wetenschap leeft meer, ‘wetenschap verlaat de ivoeren toren’

Wetenschapscommissie en diverse werkgroepen functioneren beter

- actiever, efficiënter, meer gedragen
- andere leden met verschillende expertises zijn betrokken (o.a. V&V)

Uitkomsten | UKON-netwerk

Zorgorganisaties onderling

- meer contact, leren van elkaar, zoeken en delen oplossingen, inspireren elkaar
- meer inhoudelijke uitwisseling is mogelijk

Uitwisseling tussen UKON en zorgorganisaties

- contacten zijn sterker en meer gecoördineerd
- meer deelname aan UKON-initiatieven, interne UKON-contacten zijn inzichtelijk
- UKON-onderzoek verloopt voorspoediger, meer welwillendheid voor UKON

UKON-gedachtegoed

- de visie, missie, kennis en tools van UKON zijn binnen zorgorganisaties meer bekend
- UKON-kennis en tools nog onvoldoende uitgedragen
- de rol van de SP is te weinig specifiek beschreven, beperkte begeleiding tijdens inwerken

Samenvatting

De aard van de rol van de SP en de ervaren uitkomsten van deze rol zijn beschreven. Positieve geluiden over de rol overheersen. De focus van de SP's varieert, afhankelijk van hoe de zorgorganisatie hen inzet en de kenmerken en keuzes van de SP zelf. Een SP blijkt een grote verscheidenheid aan persoonskenmerken en vaardigheden te hebben. Netwerken, onderzoeken en het managen van kennis staan centraal in de activiteiten van de SP. De SP boekt op verschillende niveaus positieve uitkomsten in het verbinden van wetenschap en praktijk: bij professionals en cliënten, bij het functioneren van de wetenschapscommissie en op de EBP-cultuur. De SP verbindt de zorgorganisaties binnen het UKON-netwerk en UKON met de zorgorganisaties. De uitkomsten zijn geassocieerd met de persoonskenmerken en vaardigheden van de SP. De rol van de SP heeft potentie en er zijn een aantal aandachtspunten voor verdere ontwikkeling.

Discussie

1 - Overheersend positief

De ervaringen met de SP's zijn overheersend positief. Dat kan verklaard worden doordat zorgorganisaties wellicht minder kritisch zijn omdat de externe financiering van de SP's een 'cadeau' is. Ook kan er sprake zijn van interview bias. Echter, de SP's vervullen grotendeels hun rol zoals het bedoeld was: een vliegwiel zijn om wetenschap met praktijk te verbinden. De inzet van de SP's is een samenwerkingsvorm tussen UKON en zorgorganisaties die bij de strategische doelen van beide passen.

2 - Variatie rol SP

De rol van de SP wordt gevarieerd ingevuld, er is geen enkele SP waarop alle activiteiten en resultaten van toepassing zijn. De context van de zorgorganisatie en de kenmerken van de SP zelf zijn bepalend in de operationalisering. Echter,

sommige activiteiten nemen relatief veel tijd in beslag, gezien de opdracht om vliegwiel zijn en de 0,2 fte aanstelling, en de vraag is of dat wenselijk is, denk hierbij aan de mate van faciliteren wetenschapscommissie, zelf uitvoeren van onderzoek en het zelf begeleiden van studenten.

3 - Overvraagd

Meerdere SP's geven aan overvraagd te zijn, wat kan leiden tot overbelasting. Doordat activiteiten van de SP's, zoals een netwerk bouwen en het stimuleren van onderzoek, niet altijd zichtbaar zijn als harde uitkomsten is het voor SP's onduidelijk of hij/zij voldoende resultaten boekt. SP's stoeien vooral bij aanvang van hun aanstelling met rolonduidelijkheid. SP's vinden het wenselijk dat zij voldoende gefaciliteerd worden door de zorgorganisatie.

Aanbevelingen

Voor zorgorganisaties en UKON

- Continueer de rol van SP's aangezien zij grotendeels de rol vervullen zoals deze bedoeld was.
- Expliciteer de rol van SP.
- Selecteer SP's op basis van de benodigde verscheidenheid aan vaardigheden en kenmerken (zie pagina 9).
- Informeer de SP over het pionierskarakter van deze rol. Ondersteun de SP bij het zichtbaar maken van hun rol en optimaliseer hun PR-vaardigheden. Attendeer de SP op de UKON kennis en tools, empower hen bij overvraagd worden en ondersteun hen bij het gebruikmaken van de SP-tool.

Voor verder onderzoek

- Beschrijf good practices van SP's die hun rol effectief vervullen. Hierin aandacht voor de verschillende invullingen van de focus en positionering.
- Onderzoek waarom weinig SP's verpleegkundig specialist zijn terwijl veel activiteiten betrekking hebben op de zorgteams.
- Onderzoek hoe de SP-tool meer gebruiksvriendelijk vormgegeven kan worden.

024 36 18 18 1

ukon.elg@radboudumc.nl

www.ukonnetwerk.nl